CUMA GÜNÜ VE NAMAZI

Cuma Gününün Tarihçesi:

- “Cuma” kelime olarak toplamak, bir araya getirmek mânasına gelen "cem" kökünden gelir. Cahiliye devrinde haftanın altıncı gününe “ARÛBE” denilirdi. Bu gün, İslam'dan sonra cuma ismini almıştır.
- Bu ismin veriliş sebebiyle ilgili muhtelif görüşler vardır:
- Mahlûkatın mükemmel şekli o gün cem olundu, tamamlandı.
- Hz. Âdem'in yaratılışı o gün cem oldu, tamamlandı.
- Ensar, Es'ad b. Zürâre ile birlikte bir araya gelince, cemaatle namaz kılarlar ve o günü cuma diye isimlendirirler.

- Ka'b İbnu Lüey, kavmini o gün toplar, haramlara ta'zîm göstermelerini emreder, kendi neslinden bir peygamber geleceğini haber verirdi. Bu sebeple cuma adı verildi.
- Cuma isminin verilişi, o günde halkın namaz için toplanması sebebiyledir.

Cuma Gününün Önemi:

- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

- ***"Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığı zaman, hemen Allah'ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır."[1]***

---

[1] Cuma, 62/9.

- Rasulullah şöyle buyurdu:

- خَيْرُ يَومٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ: فِيهِ خُلِقَ آدَمَ، وَفِيهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ، وَفِيهِ أُخْرِجَ مِنْهَا.

- *Üzerine güneş doğan en hayırlı gün cuma günüdür. Âdem o gün yaratıldı, o gün cennete konuldu ve yine o gün cennetten çıkarıldı.*[2]

[2] Müslim.

Cuma Günü Yapılması Gerekenler:

- Rasulullah buyurdular ki:
- **لَا يَغْتَسِلُ رَجُلٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَيَتَطَهَّرُ مَا اسْتَطَاعَ مِنْ طُهْرٍ، وَيَدَّهِنُ مِنْ دُهْنِهِ، أَوْ يَمَسُّ مِنْ طِيبِ بَيْتِهِ، ثُمَّ يَخْرُجُ فَلَا يُفَرِّقُ بَيْنَ اثْنَيْنِ، ثُمَّ يُصَلِّي مَا كُتِبَ لَهُ، ثُمَّ يُنْصِتُ إِذَا تَكَلَّمَ الْإِمَامُ، إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى.**
- *Bir kimse cuma günü boy abdesti alarak elinden geldiğince temizlenir, saçını sakalını yağlayıp tarar veya evindeki güzel kokudan süründükten sonra câmiye gider, fakat orada yan yana oturan iki kimsenin arasını açmaz, sonra Allah Teâlâ'nın kendisine takdir ettiği kadar namaz kılar, daha sonra sesini çıkarmadan imamı dinlerse, o cumadan öteki cumaya kadar olan günahları bağışlanır.*[3]

---

[3] Buhari.

- Rasûlullah şöyle buyurdu:
- **مَنِ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ غُسْلَ الْجَنَابَةِ ثُمَّ رَاحَ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَدَنَةً،**
- *Bir kimse cuma günü cünüplükten temizleniyormuş gibi boy abdesti aldıktan sonra erkenden cuma namazına giderse bir deve kurban etmiş gibi sevap kazanır.*
- **وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَقَرَةً،**
- *İkinci saatte giderse bir inek kurban etmiş gibi olur.*
- **وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّالِثَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ كَبْشًا أَقْرَنَ،**
- *Üçüncü saatte giderse boynuzlu bir koç kurban etmiş gibi sevap kazanır.*
- **وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ دَجَاجَةً،**
- *Dördüncü saatte giderse bir tavuk kurban etmiş gibi olur.*

- وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَيْضَةً،
- *Beşinci saatte giderse bir yumurta sadaka vermiş gibi sevap elde eder.*
- فَإِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ حَضَرَتِ الْمَلاَئِكَةُ يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ
- *İmam minbere çıkınca melekler hutbeyi dinlemek üzere topluluğun arasına katılır.*[4]

[4] Buhari, Müslim.

- Rasulullah buyurdular ki.

- «مَا عَلَى أَحَدِكُمْ لَوِ اشْتَرَى ثَوْبَيْنِ لِيَوْمِ الْجُمُعَةِ، سِوَى ثَوْبِ مِهْنَتِهِ»

- *Sizden biriniz günlük iş elbisesinden başka bir de Cuma için bir elbise edinse ne kaybeder?*[5]

---

[5] İbn Mace.

- Bayram günüdür, sadece Cuma günü tek oruç tutulmaz.
- Cuma günü gusledilir, koku sürülür, misvak kullanılır, en güzel elbiseler giyilir.
- Mescitler güzel kokması sağlanır.
- Mescide erken gidilir.
- Hatip hutbeye çıkıncaya kadar ibadetle meşgul olunur.
- Sessiz durulur, hutbe dinlenir.
- Kehf sûresi okunur.
- Öğle vakti istiva vaktinde nafile kılma kerâheti kalkar.
- Namazdan önce yola çıkmak mekruhtur.
- Cuma namazına gidenin her adımına bir yıllık sevap katlanmıştır.
- Cehennem o gün kabarmaktan yasaklanmıştır.

- Duaların kabul edildiği icabet saati vardır.
- Günahlar o gün örtülür.
- Bu, ümmet için hayrı artırılmış bir gündür.
- Haftanın en hayırlı günüdür.
- Hayır o günde sabitleşir, yüce ruhlar o gün toplanır.

Cuma Namazının Fazileti:

- Rasulullah buyurdu:

- إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ كَانَ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ مَلاَئِكَةٌ يَكْتُبُونَ الْأَوَّلَ فَالْأَوَّلَ. فَإِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ طَوَوُا الصُّحُفَ وَجَاؤُا يَسْمَعُونَ الذِّكْرَ.

- *"Cuma günü olunca, mescidin her bir kapısında melekler vardır. İlk gelenleri sırayla yazarlar. İmam (minbere) oturunca defterleri kapatıp, zikri dinlenmeye giderler.‘‘*[6]

[6] Müslim.

- Rasûlullah buyurdular ki:
- يَحْضُرُ الْجُمُعَةَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ
- *"Cuma namazına üç (grup) insan katılır:*
- رَجُلٌ حَضَرَهَا يَلْغُو وَهُوَ حَظُّهُ مِنْهَا
- *1) Kişi var, namaza katılır, boş konuşma yapar. Bunun namazdan hissesi, o konuşmasıdır.*
- وَرَجُلٌ حَضَرَهَا يَدْعُو، فَهُوَ رَجُلٌ دَعَا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِنْ شَاءَ أَعْطَاهُ، وَإِنْ شَاءَ مَنَعَهُ
- *2) Kişi var namaza gelir duâ eder. Bu kimse Allah'a duâda bulunmuştur, Allah dilerse onun istediğini hemen verir, dilerse vermez.*

- وَرَجُلٌ حَضَرَهَا بِإِنْصَاتٍ وَسُكُوتٍ، وَلَمْ يَتَخَطَّ رَقَبَةَ مُسْلِمٍ، وَلَمْ يُؤْذِ أَحَدًا فَهِيَ كَفَّارَةٌ إِلَى الْجُمُعَةِ الَّتِي تَلِيهَا، وَزِيَادَةِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ، وَذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ:
- *3) Kişi vardır, namaza gelir sadece dinler ve sükut eder, mü'minlerin arasından yararak geçmez, kimseye eza vermez. Onun bu namazı, daha önce geçen cumaya ve fazladan da üç güne kadar (günahlarına) kefarettir. Bu hal Cenâb-ı Hakk'ın şu sözüne binaendir:*
- {مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا} "
- ***"Kim bir hayır yaparsa bu kendisinden on misliyle kabul edilir"****(En'âm 160).*[7]

---

[7] Ebu Davud.

- Rasulullah şöyle buyurdu:

- **مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ، فَاسْتَمَعَ وَأَنْصَتَ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ وَزِيَادَةِ ثَلاثَةِ أَيَّامٍ، وَمَنْ مَسَّ الْحَصَى، فَقَدْ لَغَا.**

- *Bir kimse güzelce abdest alarak cuma namazına gelir, hutbeyi ses çıkarmadan dinlerse, iki cuma arasındaki ve fazla olarak üç günlük daha günahları bağışlanır. Kim hutbe okunurken çakıl taşlarıyla oynarsa, boş ve mânasız bir iş yapmış olur.*[8]

[8] Müslim.

- Rasulullah buyurdu ki:

- اَلصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مُكَفِّرَاتٌ مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اُجْتُنِبَتِ الْكَبَائِرُ.

- *Büyük günahlardan kaçınıldığı sürece, beş vakit namaz ile iki cuma ve iki ramazan, aralarında geçen günahlara keffaret olur.*[9]

---

[9] Müslim.

- Hz. Ali Kûfe'de hutbe verirken minberde şöyle demiştir:
- "Cuma günü olunca şeytan çarşı ve pazara erkenden bayraklarıyla gider, insanlara bin bir engel çıkararak mâni olmaya, onları cumadan (hiç olmazsa) geciktirmeye çalışır. Melekler de erkenden gidip mescidin kapılarına dururlar.
- Gelenleri birinci saatte gelenler, ikinci saatte gelenler diye yazarlar. Bu hâl imam (hutbeye) çıkıncaya kadar devam eder. Kişi mescitte, imamı görüp, dinleyebileceği bir yere oturup, can kulağıyla dinledi ve konuşmadı mı, kendisine iki kat sevap vardır.
- Kişi uzakta kalır ve imamı dinleyemeyeceği bir yere oturur, sessiz durur ve konuşmazsa bir hisse sevap alır.
- Eğer, imamı görüp dinleyebileceği bir yere oturur fakat boş konuşma yapar, sessiz kalmazsa, ona iki hisse vebal yazılır.

- Eğer, dinleme ve görme imkânı olmayan bir yere oturur ve boş konuşur ve sessiz kalmazsa, ona bir hisse vebal vardır.
- Kimde yanındaki arkadaşına cuma günü "sus" derse "boş konuşmuş" olur. Kim de boş konuşur ise, o cumadaki sevaptan nasipsiz kalır.“ (Hz. Ali) konuşmasının sonunda şunu söyledi: "Ben bunu Rasûlullah’tan işittim.“[10]

---

[10] Ebu Davud.

Cuma Günü Yapılan Dualar Makbuldür

- Rasulullah buyurdu ki:

- فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ، وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي يَسْأَلُ اللهَ شَيْئًا، إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاه وَأَشارَ بِيَدِهِ يقَلِّلُهَا.

- *Cuma gününde bir zaman vardır ki, şayet bir müslüman namaz kılarken o vakte rastlar da Allah'tan bir şey isterse, Allah ona dileğini mutlaka verir. '' Rasulullah o zamanın pek kısa olduğunu eliyle gösterdi.*[11]

[11] Buhari.

- Ebû Bürde b. Ebû Mûsâ el–Eş`arî şöyle dedi: Bir gün Abdullah b. Ömer bana: “Cuma günü duaların kabul edildiği zaman hakkında babanın Rasûlullah’tan bir hadis rivayet ettiğini duydun mu?” diye sordu. Ben de: Evet, duydum. Babam, Rasulullah’ı şöyle buyururken işittiğini söyledi:

- **هِيَ مَا بَيْنَ أَنْ يَجلِسَ الْإِمَامُ إِلَى أَنْ تُقْضَ الصَّلَاةُ.**

- *O vakit, imamın minbere oturduğu andan namazın kılındığı zamana kadar olan süre içindedir.*[12]

[12] Müslim.

Cuma Günü Salavat Getirmenin Fazileti:

- Rasulullah şöyle buyurdu:
- **إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَأَكْثِرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فِيهِ، فَإِنَّ صَلَاتِكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ.**
- *Günlerinizin en faziletlisi cuma günüdür. Bu sebeple o gün bana çokça salavat getiriniz; zira sizin salavatlarınız selâmlarınız bana sunulur.*[13]

[13] Ebu Davud.

Cuma Namazından Muaf Olanlar:

- Rasulullah buyurdular ki:
- اَلْجُمُعَةُ حَقٌّ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فِي جَمَاعَةٍ إِلَّا عَلَى أَرْبَعَةٍ: عَبْدٍ مَمْلُوكٍ، أَوِ امْرَأَةٍ، أَوْ صَبِيٍّ، أَوْ مَرِيضٍ.
- *Cuma namazı, dört kişi hariç geri kalan her müslüman üzerine cemaat içinde yapması gereken bir haktır. Cumadan istisna edilen bu dört kişi şunlardır: Köle, kadın, çocuk ve hasta.*[14]

---

[14] Ebu Davud.

Cuma Namazını Terk Edenler:

- Rasulullah buyurdular ki:
- مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمَعٍ تَهَاوُنًا بِهَا طَبَعَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى قَلْبِهِ
- *Kim önemsemeyerek üç cumayı terk edecek olursa, Allah onun kalbini mühürler.*[15]

******

- Rasulullah buyurdu ki:
- لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ الْجُمُعَاتِ، أَوْ لَيَخْتِمَنَّ اللهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ، ثُمَّ لَيَكُونُنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ.
- *Bazı kimseler cuma namazlarını terk etmekten ya vazgeçerler veya Allah onların kalplerini mühürler de gafillerden olurlar.*[16]

---

[15] Ebu Davud.
[16] Müslim.